Westlandse Energie Opgave 2023-2027
JAARPLAN 2023

De komende jaren zet gemeente Westland grote stappen in de energietransitie met het bieden, faciliteren en ondersteunen van betaalbare en duurzame warmte- en elektriciteitsvoorzieningen. Met de verschillende doelgroepen wordt samengewerkt om energiebesparings- en verduurzamingskansen te realiseren. De gemeente ziet daarbij toe op de betaalbaarheid, toegankelijkheid, veiligheid en duurzaamheid van de alternatieven en in het bijzonder ook voor de lagere-inkomens huishoudens. Het gebruik van warmtenetten als alternatieve warmtevoorziening blijft kansrijk voor de verkenningswijken, maar beperkt zich hiertoe niet.

Energieteam, Beleid
Portefeuillehouder: Pieter Varekamp
Ambtelijk opdrachtgever: Marjorie van Breda
Ambtelijke opdrachtnemer: Lisette Bakker
december 2022

Inleiding
Begin 2022 is de tweede Westlandse Energie Opgave vastgesteld door de raad. Deze opgave is het vervolg op de eerste opgave, waarbij er steeds duidelijker wordt welke taken en bevoegdheden de gemeente gaat krijgen in de hele transitie. Ook is er door de hoge energieprijzen urgentie ontstaan om voor inwoners, organisaties en bedrijven betaalbare energie te borgen.

In de opgave staat beschreven welke (wettelijke en wenselijke) doelen de gemeente wil behalen en vervolgens via welke strategie zij deze doelen wil realiseren.
Het college stelt vervolgens het jaarplan vast met de voorgenomen activiteiten, passend binnen de gegeven begroting.

Uitgangspunten Westlandse Energie Opgave 2023-2027:

- Gemeente Westland wil betaalbare duurzame energie voor alle Westlanders. De kansen voor het gebruik van duurzame warmte zijn door de aanwezigheid van geothermie en de mogelijkheden voor het aansluiten op restwarmte groot, maar zal ook op termijn niet voldoende zijn. Westland kijkt nadrukkelijk naar innovatieve alternatieven.
- Bronnen voor allerlei duurzame opwek wordt gestimuleerd en gefaciliteerd, of het nu gaat om grootschalige initiatieven of kleinschalig. Grootschalige windmolens blijven een no-go, terwijl kleinere toepassingen van windenergie wel interessant kunnen zijn.
- Lokale regelgeving voor energieopwekking, welke belemmerend werken worden bekeken en zo mogelijk aangepast waardoor er toch mogelijkheden gaan ontstaan voor individuele alternatieve energievoorziening. Uiteraard moet dit tegen het licht van overlast en veilige leefomgeving worden overwogen.
- Initiatieven van burgers, verenigingen en bedrijven zal de gemeente zoveel mogelijk aanjagen, stimuleren en ondersteunen. Hiervoor worden diverse subsidieregelingen opgesteld en worden er binnen de gemeente aparte ‘loketten’ ingericht voor vragen vanuit de doelgroepen.
- Ook worden de komende jaren eerste stappen gezet rondom het aardgasvrij-maken van bestaande wijken. De eerste verkenningswijken, daar waar de kansen op succesvolle implementatie van alternatieven het grootst zijn, zijn in 2021 in de Warmtevisie Westland benoemd. We nemen in deze verkenningswijken een duidelijke regierol en werken samen met verschillende (markt)partijen.
  De gemeente werkt in deze wijken nadrukkelijk sámen met de inwoners, organisaties en bedrijven.
- Draagvlak bij burgers blijft een voorwaarde om de energietransitie vorm te geven. Keuzevrijheid, betaalbaarheid en toegankelijkheid zijn maatschappelijke waarden die de gemeente wil borgen in de transitie.
- Geothermie blijft een belangrijk alternatief voor duurzame warmte voor de glastuinbouw én de gebouwde omgeving. Een veilige en efficiënte inpassing van warmtenetten draagt bij aan een betaalbaar en toegankelijk warmtenet voor iedereen.
- Het Rijk ontwikkelt verschillende financiële regelingen voor inwoners, organisaties, bedrijven, corporaties en gemeenten. Gemeente Westland wil volop inzetten op deze kansen en werkt hiervoor actief samen met stakeholders.

Naar aanleiding van een nieuwe bestuursperiode en voortschrijdende ontwikkelingen in de markt en vanuit de Rijksoverheid, zal in 2027 een nieuwe opgave worden opgesteld.

2019-2022
In de afgelopen jaren zijn een aantal relevante beleidsstukken en uitwerkingen opgeleverd, die richting geven aan de inzet op de energietransitie.
Dit zijn:

- de RES 1.0 (2020), waarin is aangegeven welke opwek potentie er kansrijk is in de regio en in het Westland. Dit heeft onder andere geleid tot de verdere uitwerking van zonnepanelen op waterbassins en parkeerplaatsen (beide in ontwikkeling).
- De Warmtevisie Westland (2021). In deze visie staan onze uitgangspunten en een globale visie tot 2050 – met een overzicht van beschikbare warmtebronnen, de warmtevraag per buurt, en één of twee voorkeurstechnieken. Verder bevat de visie een fasering om aardgasvrij te worden van buurten voor 2030 en daarna, de rol die de gemeente wil spelen, de instrumenten die tot haar beschikking staan en de wijze waarop alle belanghebbenden worden betrokken.
- Omgevingsvisie (2020) waarin de ambities voor de fysieke leefomgeving voor Westland zijn vastgesteld. In deze visie is onder benoemd dat de woningen in Westland in 2040 zoveel mogelijk energieneutraal zijn (goed geïsoleerd en indien mogelijk aangesloten op duurzame warmte).
- 2 subsidieverordeningen voor energie en klimaatmaatregelen voor woningeigenaren.
- Aanpak energie-armoede: lage inkomens-huishoudens hebben in 2022 een toeslag kunnen aanvragen voor een tegemoetkoming in de energierekening. Ook zijn er tegemoetkomingen uitgekeerd vanuit de bijzondere bijstand.

Rol gemeente
De gemeente pakt naast de faciliterende rol een steeds meer regie voerende rol. Met name voor de aanpak van bestaande gebouwde omgeving naar een aardgasloze omgeving, wordt van de gemeente een regierol verwacht.
Voor wat betreft verduurzaming bij inwoners, organisaties en bedrijven begeleidt, faciliteert en stimuleert de gemeente initiatiefnemers. Het gaat daarbij om voorlichting, het aanbieden van scans, het faciliteren in ruimtelijke ontwikkeling en financiële ondersteuning.
Voor wat betreft de warmtenetten, is de gemeente vooralsnog bevoegd gezag voor de graafvergunningen. Wetgeving kan deze rol omzetten naar eigenaarschap van de netten.

Randvoorwaarden uitvoeringsplan 2023-2027
Het uitvoeringsplan beschrijft de activiteiten van de gemeente op basis van de in 2023 vastgestelde strategie, inclusief begroting.
Binnen de begroting zijn de verschillende posten terug te vinden onder
H3 Economie, Mobiliteit en Energie.

Vanwege de voortdurende dynamiek met betrekking tot de energietransitie en de daarbij behorende nieuwe taken en bevoegdheden die op gemeenten afkomen, is het uitvoeringsplan voor 1 jaar voorgesteld. In 2027, wordt een nieuwe update voorzien van de Westlandse Energie Opgave, met daarin ruimte voor de wensen vanuit het nieuwe college / raad. Wanneer er aanleiding is voor tussentijdse aanpassing, worden deze wijzingen eerder voorgelegd.

Vier speerpunten

Het uitvoeringsplan 2023 richt zich op vier strategische speerpunten, die onderling sterk verbonden zijn:

A. Energievoorziening & Glastuinbouw: De ontwikkeling van het warmtenet blijft speerpunt voor Westland. Doel is een Westland-dekkend, efficiënt, duurzaam en toegankelijk warmtesysteem. Daarnaast wordt de ontwikkeling van verschillende energiebronnen gestimuleerd. Te denken valt aan elektriciteitsbronnen, warmte-/elektriciteitsopslag, thoriumcentrales, waterstof toepassingen etc. Veel van deze innovatie komt voort uit de ontwikkelingen bij de glastuinbouw, verantwoordelijk voor meer dan 80% van het Westlandse energieverbruik. In deze programmalijn wordt daarnaast specifiek de aandacht aan besparingen in de sector.
B. Gebouwde omgeving: de uitrol van de verkenningswijken vraagt grote inzet van de gemeente. Het streven is naar een 'draaiboek' waarin draagvlak en betaalbaarheid van de inwoners centraal staan en de gemeentelijke inzet zo helder en eenduidig mogelijk.
C. Draagvlak verduurzaming bewoners en doelgroepen: informeren over energiebesparing, draagvlak creëren en kansen ondersteunen. De gemeentelijke inzet wordt steeds meer gericht op de specifieke doelgroepen
D. Regionale samenwerking en wetgeving: om de gemeentelijke rol waar te maken, is afstemming en samenwerking met externe partijen, regionale overheden en de VNG essentieel. In de komende jaren zal het rijksoverheid beleid stevig ontwikkelen en moet sluiten (uitvoerbaarheid, wenselijkheid, legitimiteit en betaalbaarheid) bij het gemeentelijk beleid.

Per speerpunt is aangegeven om welke activiteiten het gaat, wat het verband is met (nationale) regelgeving en wat de verwachte kosten zijn.

Verwachte gemeentelijke kostenverdeling energietransitie Westland voor 2023.

			2023	2023
		werkbudget	Capaciteit	totaal
A	energievoorziening-glastuinbouw	€ 845.000	€ 213.640	€ 1.058.640
B	gebouwde omgeving	€ 4.271.300	€ 506.400	€ 4.777.700
C	verduurzaming	€ 366.000	€ 323.200	€ 689.200
D	overig	€ 30.000	€ 165.000	€ 195.000
TOTAAL		***€ 5.512.300***	***€ 1.208.240***	**€ 6.720.540**

	2023	
	begroot	toelichting
Meerjaren begroting	€ 1.100.000	Op basis van de WEO 1 (2018-2022) is een structurele post in de begroting opgenomen voor de energietransitie
Toeslag IBP inzake handhaving Label C / Erkende maatregelen bedrijven	€ 25.400	Deze incidentele toeslag is toegekend voor 2022 en 2023. Taak blijft bij gemeente, uitvoering via Omgevingsdienst Haaglanden.
Extra begroot ivm subsidieregelingen	€ 1.000.000	Op basis van Raadsbesluit december 2022, wordt incidenteel €1 miljoen uit de algemene reserve getrokken ten behoeve van een subsidieregeling verduurzaming

Stimuleringsregeling Warmte	€ 600.000	Bedrag is afkomstig van uit de Westland Agenda 1(reserve) en is bestemd voor de onrendabele toppen en koppelingen binnen het Warmtesysteem, wat bijdraagt aan een robuust, Westland-dekkend warmtesysteem
Energiearmoede (SPUK 1)	€ 1.272.596	De SPUK Energiearmoede is in 2022 in twee delen toegekend. Totaalbedrag betrof €1.332.614. Deels is in 2022 besteed. Totale besteding moet voor 31 december 2023 gereed zijn. Focus is op isolatie voor laag inkomen-huishoudens in combinatie met slechte energetische woningen. Dit bedrag wordt ingezet op de WestlandPas, energiefixers en subsidies.
Decentralisatie uitkering gemeentelijke inzet	€ 2.415.187	Op basis van afspraken met VNG krijgen gemeenten meerjarig compensatie op de inzet van capaciteit voor de energietransitie. In 2022 is een bedrag van €630.000 uitgekeerd. Voor 2023 is dit €1.785.187. Beide bedragen zijn op de algemene reserve gestort. Tot 2026 staan bedragen gereserveerd vanuit het Rijk,
Nationaal isolatie programma (SPUK 2)	€ 1.033.400	Vanuit het Rijk komt een subsidie beschikbaar voor het isoleren van woningen met een slechte energetische waarde in combinatie met laaginkomens-huishoudens. Dit bedrag is middels een aanvraag (onderbouwd met projectvoorstel) te verkrijgen en zal worden uitgekeerd als SPUK-uitkering. Aanvraagperiode maart-mei 2023. Ook voor komende jaren komt een bedrag beschikbaar.
Totaal	**€ 7.446.583**	

A. Energievoorziening & Glastuinbouw

Het doel van de programmalijn is de realisatie van duurzame warmte en elektriciteitsbronnen te stimuleren en in te passen in het totale energiesysteem in Westland en de regio. Hierin zit de realisatie van het warmtenet voor de glastuinbouw (met de koppelingen naar de gebouwde omgeving), maar ook het beleidsmatig mogelijk maken van het plaatsen van zonnepanelen en andere mogelijke energiebronnen /-opslag of deze nu individueel of collectief worden georganiseerd.

De glastuinbouwsector is een grootverbruiker in Westland. De sector gebruikt meer dan 80% van het totale Westlandse energieverbruik. De sector wil de komende jaren het gebruik van fossiele energie drastisch verminderen door het gebruik van duurzame energie en besparingen. De beoogde reductiedoelstelling in de Glastuinbouw vraagt circa 20% besparing, circa 30 PJ duurzame alternatieven en minimaal 2 Mton alternatieve CO2-voorziening in 2030.
Uitgangspunten daarbij zijn:

- Voortzetting van de publiek-private aanpak;
- Balans tussen stimulering, beprijzing en normering;
- Borging van de klimaatdoelen;
- Voldoende handelings- en economisch perspectief voor ondernemers;
- Consistentie en voorspelbaarheid van beleid.
- Het Programma ‘Kas als Energiebron’ blijft een belangrijk instrument en zal worden uitgebreid met extra aandacht voor duurzame opwekking.

De gemeente stimuleert en faciliteert deze verduurzamingsslag.

Uitgangspunten voor de Westlandse energievoorziening:

1. Met de ontwikkeling van een warmtenet ontstaat er een vertakt en robuust net met maximale toegankelijkheid voor bedrijven en inwoners. Door de juiste tracés te kiezen wordt het mogelijk (toekomstige) woonwijken aan te sluiten op duurzame warmte, tegen relatief lage maatschappelijke kosten. In de transitie van aardgas naar duurzame energie krijgen bewoners en bedrijven zo een betaalbaar alternatief geboden.
2. Westland heeft nog veel potentie voor opwek van zonne-energie. De gemeente wil potentie benutten door deze ruimtelijk en financieel mogelijk te maken. Middels meer ruimte in vergunningen wordt het mogelijk gemaakt zon en wind beter te benutten door particulieren (en kleinschalige initiatieven)
3. Naast de duurzame bronnen lijken er goede kansen te komen voor opslag. Daarmee kunnen pieken en dalen in het energiegebruik worden opgevangen. Door vernieuwing (zoals batterij-opslag) te faciliteren, ontstaat er een efficiënt, betaalbaar energiesysteem.
4. Alternatieve energiebronnen zijn nog volop in ontwikkeling. We steunen en volgen onderzoek naar alternatieve energiebronnen en de mogelijke toepasbaarheid voor in het Westland (bijvoorbeeld onderzoek naar Waterstof productie en het netwerk).

Specifiek voor de glastuinbouw:

5. De WKK is een essentiële bron voor de glastuinbouw met betrekking tot warmte, elektriciteit en CO2 en kan zorgen voor balans op het elektriciteits- / warmtenet. Door de WKK te ontwikkelen naar een duurzame bron, ontstaat er een nieuw businessmodel voor de glastuinbouw en kunnen pieken in de energievraag worden opgevangen.
6. Onder andere de mogelijkheden voor het gebruik van Thorium-centrales in Westland biedt potentieel voor betaalbare en duurzame opwek. De gemeente wil

ruimte bieden aan alternatieve duurzame energiebronnen die bijdragen aan het totale energiesysteem in Westland.

7. De opslag van warmte in de ondergrond is een veel gebruikte methode voor het reduceren van gasverbruik. Echter is de bodem niet overal geschikt voor warmteopslag en moeten er afwegingen gemaakt worden tussen wateropslag, biodiversiteit/ verontreiniging in de bodem, de warmteopslag en het eigenaarschap van de warmte.
8. Besparingen zijn onderdeel van de opgave in het glastuinbouwcluster. Besparingen kunnen het snelst worden bereikt door modernisering van bedrijven met toepassing van het programma Kas als Energiebron. Streven is meer toepassing van laagwaardige warmte en warmtepompen en elektrische installaties in combinatie met goed geïsoleerde teeltruimten.

Taken gemeente

De gemeente heeft hierbij een aantal belangrijke taken:

- Initiatieven voor duurzame warmte en het opbouwen van een warmtenet zo snel mogelijk realiseerbaar maken, door ruimtelijke inpassing te faciliteren. Dit doen we door vergunningverlening voor tracés en boorlocaties. De gemeente werkt middels Warmteateliers, waarbij op basis van Samenwerkingsovereenkomsten afspraken worden gemaakt met de aanvragers (incl. financiële compensatie). In de overleggen wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van koppelkansen om de initiatieven betaalbaar te maken en overlast voor bewoners en bezoekers van Westland te minimaliseren.
- Gemeente Westland heeft een adviserende functie aan het ministerie met betrekking tot de winningsvergunningen voor geothermie en aardgas. De gemeente weegt hierin het belang van de winning met de eventuele schade aan de omgeving of ondergrond en de bestemmingswijziging.
- Voor het gebruik van de ondergrond (tot 500 m) heeft Westland een kaderstellende en controlerende rol. De richtlijnen voor warmte vs. wateropslag zijn in principe bepaald, maar daar waar het mogelijk is (zonder onherstelbare schade aan de bodem) wil de gemeente zo optimaal mogelijk gebruiken voor de verschillende functies.
- Westland werkt samen met GPWH aan de energietransitie. Daarvoor is een uitvoeringsprogramma vastgesteld. Westland is echter vanwege de grootte van het tuinbouwareaal en de aard en samenstelling (relatief veel gemixte teelten plus open grond teelten) moeilijk vergelijkbaar met andere glastuinbouwgebieden zoals bijvoorbeeld de Wieringermeer. Zeker als het gaat om de energietransitie zijn er gebied-specifieke omstandigheden zoals bodemstructuur, bestaande infrastructuur en energievraag. Het is aan de gemeente Westland om invulling te geven aan de energietransitie samen met de tuinbouwondernemers in de diverse clusters (publiek – private samenwerking).

KPI's 2023

Ontwikkeling WSW	• Vier extra geothermiebronnen operationeel: 3x Maasdijk en Polanen) • Komen tot intentieverklaring voor aantakking WnW op WLQ • SOK Monster-Polanen getekend tussen Arcade, HVC en gemeente Westland • SDE plus goedgekeurd winningsplan Wippolderlaan • Vastleggen locaties geothermie plus warmtenetten in omgevingsprogramma's en plannen.
Inzet zonne-energie	• start pilot zonnepanelen boven parkeerplaatsen • Aangepaste beleidslijnen zonnepanelen, kleine windturbines
Onderzoek	•
Project rondom aardgasvrij maken van een glastuinbouwcluster	• Ca. 20 bedrijven participeren in project 'Achterwegen' • 6 gebiedsbijeenkomsten met ondernemers organiseren • Plan van aanpak opstellen • Ondersteunende studies • Koppeling met uitwerking integrale gebiedsvisies glastuinbouw Westland
Innovatie bronnen en besparing.	• samenwerking met Kas als Energiebron voor tenminste 1 demonstratieproject. • Mogelijkheden van een waterstof productie locatie in Westland onderzoeken.
Externe betrekkingen	• Betrokkenheid inzake CO2systeem voor de sector (met ministerie EZK) tbv haalbaar systeem

2022 gerealiseerd

- Dit jaar is 1 nieuw geothermie-projecten gestart: Maasdijk. Daarmee zijn er 9 geothermieputten in Westland operationeel:
    - Vogelaer
    - Nature's Heat
    - Geopower Oudcamp
    - Geothermie De Lier
    - Trias Westland (2 bronnen)
    - Maasdijk (3 bronnen)
- Er zijn in totaal 3 ateliers: Polanen, Maasdijk, Vogelaer 2. Tijdens deze ateliers wordt met de initiatiefnemer afgestemd hoe, wanneer en waar de warmte-tracés het beste kunnen worden aangelegd, waarbij er zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van koppelkansen. De kosten voor de ateliers worden sinds dit jaar middels een convenant doorberekend aan de aanvrager.
- Voor de koppeling op WLQ, heeft de gemeente Westland samen met gemeente Midden-Delfland, provincie Zuid-Holland, het ministerie EZK en LNV, GasUnie en ETP een convenant gesloten (2021). Mede hierdoor wordt de subsidiering van de aftakking van de restwarmte naar het Westland mogelijk gemaakt. De realisatie van WLQ is in 2022 gestart. In Den Hoorn wordt een T-splitsing gerealiseerd zodat er een koppelleiding tussen WLQ en WnW gerealiseerd kan worden. De feitelijke realisatie van de aftakking naar het Westland zal pas aan de orde zijn als de warmteprijs aantrekkelijk genoeg is voor tuinbouwondernemers.
- De gemeente Westland heeft eind 2021 een convenant met de gemeente Den Haag gesloten voor samenwerking op het gebied van energie-infrastructuur. Dit convenant maakt het mogelijk strategische koppelingen tussen afnemersgroepen in

Den Haag Zuid en Warmte Systeem Westland te realiseren door een gezamenlijke tracé afstemming. Uit de studie is gebleken dat er op de eerstkomende jaren geen behoefte is aan uitwisseling van warmte maar op termijn wel. Om deze reden wordt er in de planvorming (o.a. omgevingsvisie en omgevingsprogramma's) rekening gehouden met een aan te leggen koppelleiding tussen Den Haag en Westland.

- In 2022 zijn er 2 aanvragen gedaan via de Stimuleringsregeling Warmte Systeem Westland. De eerste aanvraag (Maasdijk) voorziet in onrendabele top van een koppelleiding tussen de warmteclusters Maasdijk en Polanen. De aanvraag bedroeg een subsidie van €350.000. Op 28 december is een tweede aanvraag gedaan door aardwarmte Vogelaer die een koppelleiding tussen de clusters van Vogelaer en Green Well Westland willen realiseren. Het betreft een nog niet besloten subsidie. Door de gemeentelijke bijdrage in deze kosten, hebben provincie Zuid-Holland en ministeries LNV en EZK zich bereid gevonden eveneens een bijdrage te leveren. Zie hiervoor de gesloten intentieovereenkomst zoals boven genoemd.
- Het plaatsen van zonnepanelen op waterbassins is in 2022 mogelijk gemaakt door aanpassing van beleidsregels. Op het ogenblik zijn er nog geen situaties bekend waarbij tuinders gebruik maken van deze toepassing. Dit heeft te maken met de fiscale regelgeving waardoor het niet aantrekkelijk is om een project te realiseren.
- In 2022 is een eerste kennismaking geweest met initiatiefnemers van een Thorium-centrale in Westland. De initiatiefnemers werken momenteel aan een project voor een buitenlandse investeerder. De wetgeving in Nederland is nog niet toegespitst op deze manier van energieopwekking (verouderde wetgeving).

Overig:

- In 2022 heeft NV Juva een aankondiging gedaan van een verhoogd risico op het niet kunnen uitkeren van het afgesproken dividend vanwege de hoge gasprijzen in combinatie met de transportverliezen in het gas-netwerk. Deze transportverliezen zijn 'normaal' maar door de hoge prijzen, loopt het verlies op. De verliezen zijn deels (50%) gecompenseerd omdat JUVA hogere transporttarieven mag berekenen. Voor de overige 50% is nog niet bekend of er gecompenseerd kan worden. De toekomstige dividend uitkeringen staan tevens onder druk vanwege de gestegen energieprijzen waardoor tuinbouwondernemers minder elektra verbruiken en een omzetdaling dreigt.
- De Rijksoverheid heeft in 2022 consultaties gedaan op de Wet Collectieve Warmtevoorziening en op de Wet Gemeente Instrumenten Warmtevoorziening. Deze wetgeving zal in 2023 aan de Tweede Kamer worden aangeboden.
- Ook is gemeente Westland actief met het Rijk in gesprek rondom de ODE-regeling, de SDE-subsidies (koppeling subsidie/warmteprijs aan gasprijs) en de CO2 beschikbaarheid. Voor het wegvallen van de voordelen van de ODE-regeling voor de glastuinbouw, wordt er via andere regelingen (deels) gecompenseerd.

Relevante aanpassingen t.o.v. 2022:

- De gemeente continueert de warmteateliers ten behoeve van de tracés van WSW. Deze activiteiten vallen onder de reguliere werkzaamheden van de gemeente.
- De warmtenetten hebben niet alleen meer betrekking op de glastuinbouw, maar moeten ook steeds meer de gebouwde omgeving van warmte gaan voorzien. Hiervoor zijn er gesprekken met de ontwikkelende partijen.
- Naast de warmteontwikkeling is er nadrukkelijk aandacht voor de duurzame (innovatieve) elektriciteitsbronnen en opslagmogelijkheden en het mogelijk maken van de realisatie voor zowel particuliere initiatieven als collectieve systemen.

Programma A: Energievoorziening & Glastuinbouw

			2023		
A	Wat	eindproduct (+ wanneer)	werkbudget	capaciteit	totaal
1	Voltooien geothermiebronnen Maasdijk en Polanen	4 extra operationele bronnen voor 1-1-2024		€ 5.760	€ 5.760
2	Toepassing warmte uit het Rotterdamse havencluster	Samenwerking WnW en WLQ bevorderen		€ 5.760	€ 5.760
3	Koppeling WnW aan kern Monster tbv collectief warmtenet	SOK HVC, Arcade, en gemeente Westland juni 2023	€ 25.000	€ 115.200	€ 140.200
4	Pilot zonnepanelen op parkeerplaatsen	Business case voor Laan van de Glazen Stad	€ 50.000	€ 11.520	€ 61.520
5	Project “De Achterwegen”	- 4 bijeenkomsten met tuinbouwondernemer - Beschrijving alternatieven WKK met kosten en opbrengsten. - Inzicht in nieuw project (inclusief subsidie mogelijkheden en betrekken KaE)	€ 75.000	€ 34.560	€ 109.560
6	Uitvoering checks op garantstelling NV Juva	rapportage raad middels P&C middelen		€ 5.000	€ 5.000
7	Stimuleringsregeling WSW	Behandeling aanvragen	€ 600.000	€ 3.200	€ 603.200
8	Innovatie energiebronnen	Oa Thorium		€ 6.400	€ 6.400
9	Waterstof als energiedrager	Locatie voor productie van waterstof in omgevingsprogramma plus netwerk voor uitvoerende partijen gevormd.	€ 20.000	€ 5.760	€ 25.760
10	Overname warmtenet Hoogeland (uitbreiding WnW)	- Studie overname - overname kosten PM	€ 20.000	€ 8.640	€ 28.640
11	Mogelijk maken kleinschalige opwek	Beleidsregels verruimen voor - kleinschalig zon en wind - pilot zon op parkeerplaatsen - snelladers	€ 50.000	€ 5.760	€ 55.760
12	Externe betrekkingen	- Vertegenwoordiging in GPWH - Overleg met min LNV, EZK en wetgeving in de gaten houden.	€ 5.000	€ 6.080	€ 11.080
	TOTAAL		**€ 845.000**	**€ 213.640**	**€ 1.058.640**

B. Gebouwde omgeving

Het doel en taakstelling met betrekking tot de gebouwde omgeving is tweeledig. Enerzijds wil de gemeente woningeigenaren, huurders, maatschappelijke organisaties en bedrijven zoveel mogelijk laten verduurzamen door besparingen op het energiegebruik en anderzijds betaalbare warmtevoorzieningen bieden in het kader van de uitfasering van aardgas. Gedragsverandering, voorlichting, draagvlak bij woningeigenaren, bedrijven en maatschappelijke organisaties is weergegeven in programmalijn C. Programmalijn B richt zich op de rol van de gemeente met betrekking tot het aardgasloos-maken van bestaande wijken.
Vanuit de (komende) Wet gemeente instrumenten warmtevoorziening krijgt de gemeente een duidelijke regie voerende rol in het realiseren van aardgasvrije wijken. Hiervoor moet met de raad en de inwoners intensieve trajecten doorlopen worden.
Vanuit het college en raad is er een nadrukkelijke wens om ook een aanjagende en stimulerende rol te hebben om samen met de inwoners de transitie mogelijke maken en draagvlak te creëren en te benutten.
Burgerinitiatieven en initiatieven vanuit (groepen) bedrijven, organisaties en wooncorporaties worden begeleidt in het verder onderzoeken naar mogelijkheden en het realiseren van de kansen. Naast het ruimtelijk mogelijk maken kijkt het college ook naar het financieel mogelijk maken.

Uitgangspunten:
- De aanpak van de verkenningswijken uit de Warmtevisie Westland (2021) vormt de basis in de wijkaanpak. Landelijk is het doel gesteld (nagenoeg) alle woningen in 2050 aardgasvrij te hebben. In de warmtevisie staan de eerste 6 kansrijke wijken, welke onderzocht worden.
- Bij de vaststelling van de Warmtevisie, welke om de 5 jaar geactualiseerd wordt, besluit de Westlandse gemeenteraad, welke wijken prioriteit zijn in de verkenningen naar businesscases en draagvlak. Middels een plan van aanpak worden bewoners, bedrijven en organisaties betrokken in het proces en wordt met leveranciers gekeken naar de kansen en uitrol voor de wijk. Wanneer er voldoende zekerheid is voor de transitie in de wijk, wordt een plan van aanpak gemaakt voor de implementatie en vindt er een bestemmingsplan wijziging plaats. Het Rijk adviseert ca. 8 jaar voor realisatie uit te trekken.
- In deze uitrol krijgen inwoners aanbiedingen voor aansluitingen op een collectieve warmtevoorziening dan wel een individuele. Ook worden verschillende subsidieprogramma's gekoppeld aan het traject (bijv. het Nationaal Isolatie Programma) om in de route naar de alternatieve warmtevoorziening, woningen transitie-rijp te maken.
- Pandeigenaren bepalen zélf of ze gebruik willen maken van het geboden alternatief of dat zij zelf voor een andere optie kiezen. Deze keuze begeleiden we vanuit de gemeente.
- Ook zal de gemeente het gebruik van zonnepanelen, warmtepompen zoveel mogelijk faciliteren in de vergunningenprocedures. Daar waar er belemmeringen zijn, kijken we of deze reëel zijn en of we deze belemmeringen weg kunnen nemen (koppeling programmalijn A).
- Gemeente wil op korte termijn slagen maken met verduurzaming en heeft diverse subsidies en regelingen beschikbaar gesteld naar de landelijke regelingen. Voor maatschappelijke organisaties werken we zo veel mogelijk op basis van (individuele) scans ten behoeve van effectiviteit een stimulering. Voor de verschillende doelgroepen zetten we aparte 'loketten' op.

Taken gemeente:
- De gemeente zal op basis van de warmtevisie, aan het Rijk (ACM) moeten rapporteren over de voortgang van de aardgasloze wijken.
- Bij het gebruiken van de diverse fondsen (bijv. Nationaal Isolatie Programma) moet de gemeente voorstellen en verantwoording afleggen aan de financier (ministerie Economie en Klimaat).
- De gemeente is vergunningverlener voor (ruimtelijke) inpassing van zonnepanelen en warmtepompen (programmalijn A). Zij wil echter ook deze toepassingen actief aanjagen en mogelijk maken vanuit ruimtelijk en financieel oogpunt.

KPI's

Verkenningswijken	• SOK Monster-Polanen met partners • Eerste verkenningen 2 extra pilotwijken
Uitvoering Nationaal Isolatie Programma	• Meerjarenplanning opgesteld, aanvraag ingediend, budget verkregen • Uitvoering op schema
Uitvoering verduurzamingsverordeningen	• €1.000.000 uitgekeerd via subsidieverordening Isolatiematregelen Westland 2023 • €1.000.000 uitgekeerd via subsidieverordening Duurzaamheidsmaatregelen Westland 2023 • €500.000 uitgekeerd via verordening stimuleringsregeling maatschappelijke organisaties Westland 2023
Verduurzaming coöperatiebezit	• Afsprakenkader met coöperaties ondertekend tbv verduurzaming woningen

2022- Gerealiseerd
- Samenwerkingsovereenkomst Polanen
- Uitvoering Speciale Uitkering Verduurzaming in kader van energiearmoede:
    - Actie energiebesparingsmaatregelen via de Westlandpas (100 euro voor aanschaf kleine maatregelen energiebesparing)
- Vaststelling 2 subsidie-verordeningen

Belangrijkste aanpassingen t.o.v. 2022
- Door de komst van (de nog niet vastgestelde) Wet gemeente Instrumentarium
- Het Rijk heeft via het Nationaal Isolatie Programma een bijdrage van ruim €1 miljoen voor Westland vastgesteld. Westland moet in 2023 (tussen maart en mei) een meerjarenplan aanleveren bij het ministerie voor het verkrijgen van dit geld.
- De verkenningswijken uit de warmtevisie Westland gaan verder verkend worden op haalbaarheid van een alternatieve warmtevoorziening.
- Er komt een verhoogde inzet op het aanjagen en stimuleren van verduurzaming bij specifieke doelgroepen zoals bij scholen, (sport)verenigingen, maatschappelijke organisaties, huurders en VVE's. Ook met de corporaties wil de gemeente tot nadere afspraken komen voor verduurzaming en besparing op de energierekening voor huurders.
- De handhaving op label C (kantoren) wordt in opdracht van de gemeente opgepakt door ODH
- De energieprestatieafspraken gaan in 2023 ook gelden voor de glastuinbouw. Dit betekent extra inzet voor ODH.
- Er komt meer nadruk op het verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed (in samenspraak met haar huurders). Voor elke renovatie / nieuwbouw dient een afweging

gemaakt te worden op de extra maatregelen. Uitvoering ligt bij het programma maatschappelijk vastgoed (Ruimte)

Programma B: gebouwde omgeving

			2022		
B		eindproduct	werkbudget	Capaciteit	totaal
1	(SPUK1) uitvoering Westland Pas	Ca. 3000 aanvragen Westland Pas	€ 255.000	€ 6.400	€ 261.400
2	(SPUK1) Inzet energie fixers	Uitvoering energiefixers conform afspraak door Regionaal Energie Loket	€ 160.000	€ 6.400	€ 166.400
3	(deels SPUK 1) Uitvoering subsidies	Subsidie uitgave 2 miljoen	€ 2.000.000	€ 260.000	€ 2.260.000
4	Uivoering Stimuleringslening doelgroepen	Lening via SVn	€ 502.500	€ 150.000	€ 652.500
5	(SPUK 2) Nationaal Isolatie Programma	Aanvraag voor isolatie-actie bij specifieke doelgroep, uitvoering, rapportage	€ 1.033.400	€ 9.600	€ 1.043.000
6	Afspraken wooncorporaties	Afspraken vastgelegd		€ 3.200	€ 3.200
7	Handhaving Label C	handhaving & rapportage (dekking vanuit IBP)	€ 12.000	€ 1.000	€ 13.000
8	Handhaving Erkende maatregelen	handhaving & rapportage (dekking vanuit IBP)	€ 13.400	€ 1.000	€ 14.400
9	Uitwerking pilotwijk Polanen	Communicatieplan, projectplan, SOK HVC - Arcade - gemeente	€ 25.000	€ 24.000	€ 49.000
10	Plan van aanpak verkenningswijken obv warmtevisie	Start aanpak voor de overige 5 benoemde wijken	€ 150.000	€ 3.200	€ 153.200
11	Uitwerking organisatievoorstel verkenningswijken	Plan van aanpak	€ 20.000	€ 3.200	€ 23.200
12	Opzet wijkrapportages	Ontwikkeling dashboard op wijkniveau (tbv raad, rijk)	€ 100.000	€ 38.400	€ 138.400
Totaal			**€ 4.271.300**	**€ 506.400**	**€ 4.777.700**

C. Draagvlak verduurzaming bewoners en doelgroepen

De gemeente wil inwoners, organisaties en bedrijven ondersteunen bij het realiseren van besparingen op de energierekening en verduurzaming in het algemeen. Hiertoe loopt een actieve campagne om de verschillende doelgroepen te inspireren, te informeren en te verwijzen naar verschillende experts en subsidiemogelijkheden.
De focus is daarbij niet alleen op energie, maar ook op klimaatmaatregelen, verduurzaming, waterbesparing, recycling en afval.

Het programma Westland Woont (werkt) Duurzaam is de drager in de campagne die zowel gericht is op bewustwording als op gedragsverandering. Naast de algemene informatie voorziet de campagne de doelgroepen van informatie over subsidies en experts.
De campagne bestaat uit een website, social media, publicaties, scans, wijkaanpakken en verschillende events.

Uitgangspunten:
- Draagvlak is de basis van verduurzaming en de transitie. De gemeente wil inwoners en bedrijven met name helpen bij de kansen die verduurzaming hen biedt door te informeren, te adviseren en door te verwijzen.
- Individuele keuzes, betaalbaarheid en toegankelijkheid zijn essentiële voorwaarden voor verduurzaming
- Kansen voor inwoners, organisaties en bedrijven worden gecreëerd en benut voor de doelgroepen.
- Objectieve informatievoorziening is de basis voor de voorlichting
- We maken gebruik van een regionaal energieloket, welke lokaal zichtbaar en toegankelijk is.
- De campagne werkt in nauwe samenhang met de gebouwde omgeving (programmalijn B)

KPI's

inzet campagne	• Aantal volgers campagne / deelnemers events omhoog • Ca. 400 bezoekers Duurzaamheidsevent oktober
Wijk aanpak (woningeigenaren)	• 200 nieuwe energiescans uitgevoerd woningeigenaren • 4 kennisbijeenkomsten in de wijk • Inzet 10 energiecoaches
Aanpak VVE's	• 15 duurzaamheidscans uitgevoerd • Plan van aanpak opgesteld • Loket (contactpersoon) bemand
Aanpak sportverenigingen	• Ca. 20 duurzaamheidscans uitgevoerd • Ca. 5 initiatieven verder uitgewerkt • Stimuleringsregeling Maatschappelijke organisatie bekend bij verenigingen • Rijksregeling via Stichting Waarborgfonds Sport bekend bij verenigingen • 2 informatiebijeenkomsten door 50% van de verenigingen bijgewoond.
Aanpak scholen / onderwijs	• Ca. 20 duurzaamheidscans uitgevoerd • Ca. 2 initiatieven verder uitgewerkt

	• Stimuleringsregeling Maatschappelijke organisatie bekend bij onderwijs • 1 informatiebijeenkomst door 50% van de scholen bijgewoond.
Aanpak overige maatschappelijke organisaties	• Ca. 50 duurzaamheidscans uitgevoerd • Plan van aanpak opgesteld • Loket (contactpersoon) bemand
Aanpak bedrijven	• Ca. 80 duurzaamheidscans uitgevoerd • Ca. 2 initiatieven verder uitgewerkt • Provinciale en Rijkssubsidies bij bedrijven bekend • 2 informatiebijeenkomsten

Taken gemeente

- Het Rijk heeft een aantal verplichtingen opgelegd aan de gemeente. De eerste betreft het organiseren van een (regionaal) energieloket voor burgers. Westland werkt samen met vier andere gemeenten met dezelfde aanbieder: het Regionaal Energie Loket.
- Het college wil echter een duidelijke stimulerings- en voorlichtingsrol om tot alternatieve warmtebronnen en betaalbare energierekeningen te komen.

2022 Gerealiseerd:

- Er zijn inmiddels 10 energiecoaches actief
- Vrijwilligers van VITIS hebben training Energiebesparen gevolgd (2023 vervolg)
- Er zijn 4 kennisavonden Energiebesparen georganiseerd ism de bibliotheek

Wijzigingen tov 2022

- Door de energieprijzen en de gevolgen voor woningeigenaren, huurders en maatschappelijke organisaties, is er urgentie gekomen op het versneld energie besparen en de transitie naar betaalbare energiebronnen. In de komende jaren wordt met name invulling gegeven aan deze doelgroepbenadering op basis van (individuele) infomatieverstrekking en maatwerk.

WestlandWoontDuurzaam.nl in 2023:
Het programma Westland Woont Duurzaam is in 2016 gestart. Het heeft als doel inwoners te informeren en te adviseren over verschillende verduurzamingstips. Het maakt inwoners bewust van het onderwerp en geeft ze handelingsperspectief. In de jaren is met name het energie-gedeelte actief geweest, maar langzamerhand wordt ook de vanuit klimaat- en vergroeningsopgave dankbaar gebruik gemaakt van de website, sociale media-accounts en andere middelen die bij de campagne horen.
Voor 2023-2027 wordt de campagne voortgezet waarbij (voor energie):

- In het kader van de duurzame buurtaanpak woning-opnames en energiescans fysiek worden uitgevoerd. De inzet is op besparen, isolatie en eigen opwek duurzame energie (met name door zonnepanelen);
- energiecoaches en ambassadeurs actief zijn;
- Er start een gezamenlijke inkoopactie voor isoleren van koopwoningen ism het Regionaal Energieloket;
- We een aantal evenementen organiseren (zoals de kennisbijeenkomsten in de wijk, Duurzaamheidsmarkt) of fysiek aanwezig zijn bij bestaande evenementen;
- We stimuleren nieuwe initiatieven vanuit inwoners;
- We zijn actief op social media en op de website, ook regelmatig op WOS, Westland-report en in de lokale kranten aandacht voor duurzaamheid;
- Er wordt samengewerkt met de bibliotheek en vitis welzijn, deze samenwerking zal geïntensiveerd worden als onderdeel van de uitvoeringsstrategie van de Warmtevisie;
- Met sportverenigingen worden nieuwe samenwerkingen aangegaan;
- Voor bedrijven worden wederom diverse activiteiten ondernomen, waaronder het event in het najaar;
- We sluiten aan bij verwante vakgebieden zoals klimaatadaptatie, milieu, beleid sociaal domein;
- We haken aan bij landelijke acties zoals dag van de duurzaamheid, warme truien dag, duurzame huizen route, dag van de nacht, ...;
- We werken samen met plaatselijke initiatieven zoals lokale zonnepanelenacties;
- We versterken de inzet op vastgoed in het algemeen en maatschappelijk vastgoed en eigen vastgoed in het bijzonder. Hierbij wordt samengewerkt met de ODH (op onder andere de verplichte maatregelen).

Programma C

			2022		
C		eindproduct	werkbudget	Capaciteit	totaal
1	Westland Woont Duurzaam (website, campagne, energieloket)	Uitvoering campagne, maatschappelijk draagvlak voor diverse maatregelen en eigen initiatief: - Website - Westland Report - Wekelijkse nieuwsberichten - Event publicaties - Achtergrond publicaties - Nieuwsbrief - Social Media - Duurzaamheidsmarkt - Fotografie	€ 50.000	€ 50.000	€ 100.000
2	Westland werkt duurzaam	info	€ 26.000	€ 20.000	€ 46.000
3	Aanpak verduurzaming woningeigenaren / huurders (incl. aanbesteding wijkaanpak)	Inrichting gemeentelijke loket, aanbieden energiescans, inzet energiecoaches, informatiebijeenkomsten, facilitering initiatieven, actie inkoop collectieve isolatie-middelen (verduurzaming breed)	€ 100.000	€ 50.000	€ 150.000
4	Regionaal Energie Loket	Inkoop isolatie, informatieloket	€ 50.000	€ 3.200	€ 53.200
5	Onderzoek ondervertegenwoordig de burgers (Erasmus)		€ 10.000		€ 10.000
6	Aanpak verduurzaming bedrijven (retail, horeca MKB) *NB. Glastuinbouw zie programmalijn A*	Inrichting gemeentelijke loket, aanbieden energiescans, inzet energiecoaches, informatiebijeenkomsten, facilitering initiatieven (verduurzaming breed)	€ 50.000	€ 40.000	€ 90.000
7	Aanpak verduurzaming maatschappelijke organisaties	Inrichting gemeentelijke loket, aanbieden energiescans, inzet energiecoaches, informatiebijeenkomsten, facilitering initiatieven (verduurzaming breed)	€ 40.000	€ 100.000	€ 140.000
8	Aanpak verduurzaming VVE's	Inrichting gemeentelijke loket, aanbieden energiescans, inzet energiecoaches, informatiebijeenkomsten,	€ 10.000	€ 30.000	€ 40.000

		facilitering initiatieven (verduurzaming breed)			
9	Koppeling communicatie pilot Polanen		€ 30.000	€ 30.000	€ 60.000
Totaal			**€ 366.000**	**€ 323.200**	**€ 689.200**

D. Regionale samenwerking en wetgeving

Doel
Westland is onderdeel van de regionale energiemix en één van de gemeenten in Nederland die voor een grote klus staan. Samen met sectoren (oa Glastuinbouw) en overheden (oa RES regio, PZH) is het van belang dat we oog houden voor realistische opgaven en rechtmatige en doelmatige uitvoering. Wetgeving vanuit het Rijk is essentieel en sterk bepalend en daarom noodzakelijk dat deze ter dienste staat van de (gewenste) rol en taak van de gemeente.
Ook in 2023 en verder staan er nieuwe kaders, taken, wetgeving en beleidsevaluaties op de planning. Westland wil actief betrokken zijn in de deze ontwikkeling. Hiervoor zijn onder ander de RES-ontwikkelingen relevant, maar ook de VNG (commissie EKEM), Greenport WestHolland en de aanhakingen op het NPLG-programma.

Uitgangspunten:

1. Voor westland is de betaalbaarheid en haalbaarheid van de transitie voor de verschillende doelgroepen voorwaarde
2. De wetgeving en kaders vanuit het Rijk moeten zorgen dat de transitie rechtmatig uitgevoerd kan worden en met borging van de voorwaarden van de Gemeente Westland
3. De kosten van de gemeentelijke taken en transitie moeten gecompenseerd worden vanuit het rijk.

Taken gemeente
De gemeente heeft geen wettelijke taken voor deze uitvoering, behalve deelname aan de regionale Energie Strategie. Westland is verbonden aan de RES-regio Den Haag-Rotterdam.

KPI's

Herijking RES	Raadsbesluit voor RES 2.0 (rapportage aan Rijk)
Evaluatie compensatie gemeentelijke inzet	Financieel overzicht en lobby inzet
Zienswijzes wetgeving	Diverse consultaties / zienswijzen
VNG voorbereiding (EKEM)	Diverse annotaties

Relevante aanpassingen tov 2022:

- Vanwege de deelname aan de VNG-commissie EKEM, heeft Westland meer zicht en invloed op de onderhandelingen met het Rijk inzake kaders, wetgeving en compensatie.

Programma D: Samenwerken

			2022		
D			werkbudget	capaciteit	totaal
1	Inzet P.A. / VNG - externe betrekkingen	Beïnvloeding wetgeving vanuit Westlands belang. PA plan en deelname diverse platforms: GTB NL / GPNL, VNG, RES, omliggende gemeenten, PZH / EBZH	€ 5.000	€ 20.000	€ 25.000
2	Samenwerking Regionale Energie strategie	Opleveren RES 2.0 (verplicht) + lobby Rijk	€ 20.000	€ 25.000	€ 45.000
3	monitoring	Monitoring kpi's, ICT	€ 0	€ 20.000	€ 10.000
4	Programma management	P&C documenten, monitoring etc.	€ 5.000	€ 50.000	€ 50.000
5	Accountmanagement	Programma / begroting 2021, rapportages, aanspreekpunt, accountplan HVC en Juva, annotaties en advisering college, voorzitter accountteam	€ 0	€ 20.000	€ 30.000
6	art. 42 vragen, algemene overhead			€ 30.000	€ 30.000
totaal			**€ 30.000**	**€ 165.000**	**€ 190.000**